

SLOŽENI IDENTITETI U SVIJETU KOJI SE MIJENJA
ZNANSTVENI SKUP MEĐUNARODNE AKADEMIJE
PRAKTIČKE TEOLOGIJE
Toronto, 11. – 15. travnja 2013.

Ana Thea FILIPOVIĆ

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
ana.filipovic1@zg.htnet.hr

Na sveučilištu u Torontu u Kanadi u prostorima nekoliko fakulteta koji su time i materijalno podržali ovaj skup (Emmanuel College – Victoria University, St. Michael's College, Knox College, Regis College, Toronto School of Theology) te u prostorima Metropolitan United Church održana je od 11. do 15. travnja 2013. godine redovita konferencija Međunarodne akademije praktičke teologije na temu »Complex Identities in a Shifting World – One God, Many Stories« (»Složeni identiteti u svijetu koji se mijenja – Jedan Bog, mnogo priča«). Na znanstvenom skupu sudjelovalo je oko sto i četrdeset članova i članica te dvadesetak pozvanih gostiju tog svjetskog udruženja koje okuplja praktičke teologe i teologinje različitih kršćanskih konfesija sa svih kontinenata. Autorica ovog izvješća zasad je jedina članica Akademije iz Istočne Europe.

Govor o narativnim pristupima u praktičkoj teologiji povezan je s kontekstom Kanade kao jedne od najmultikulturalnijih zemalja svijeta. U službenim dobrodošlicama, pozdravima i uvodu u tematiku koje su osim vodstva Akademije izrekli nositelji sveučilišnih i mjesnopolitičkih vlasti te predstavnici prvih naroda Kanade, došla je do izražaja tvrdnja da je različitost snaga Kanade. Prvo glavno plenarno izlaganje održao je Romin Tafarodi s Odsjeka za psihologiju Sveučilišta u Torontu. Predavanje je bilo naslovljeno: »Narativni identitet u multikulturalnom kontekstu«. Istražujući semiotičke konstrukcije i diskurzivne prakse koje ljudima pomažu održavati osjećaj osobnog identiteta predavač je naglasio konstitutivnu važnost jezika i kulture u percepciji identiteta koju

pokazuje takav pristup poimanju sebe. Narativni pristup identitetu iznosi na vidjelo važnost konteksta i promjene konteksta za poimanje identiteta. Jezik i naracija definirajući identitet stavljaju osobu u odnos spram drugoga, kako u odnos razgraničenja tako i povezanosti. Analiza naracija, također kulturnih i religioznih, uvijek uključuje i dekonstrukciju i reinterpretaciju tradicija.

Slijedili su koreferati koje su održali članovi Akademije Faustino Cruz s Teološkog fakulteta Sveučilišta u Seattleu, SAD i Michel Andraos s Katoličke teološke unije u Chicagu, SAD. Razmišljajući o temi, vodili su se pitanjima na koji način složeni identiteti ulaze u sveučilišne dvorane i programe, kako utječu na ponašanje studenata i profesora te kako teologija pomaže u ophođenju sa složenim identitetima. Faustino Cruz govorio je o ciljevima teologije u Seattleu koja odgaja cjelovitu osobu i priprema vođe za izgradnju pravednog i humanog svijeta koji će kultivirajući međureligijske i ekumenske odnose istraživati nove oblike međuvjerskog angažmana. Posebno se osvrnuo na izazove teološkog odgoja i obrazovanja koji u svoj nastavni plan i program ugrađuju odgovor na potrebe studenata koji se definiraju »duhovnima, ali ne religioznima« (*spiritual and not religious*). Michel Andraos također je, polazeći od činjenice rastuće kulturne različitosti studenata teoloških učilišta u Sjedinjenim Američkim Državama i Kanadi te osvješćivanja značenja i implikacija te različitosti, govorio o složenosti međukulturalnog komuniciranja, osobito kada se ono stavlja u odnos prema teološkom znanju i kolonijalnim pozadinama konteksta iz kojih dolaze studenti. Iznio je nekoliko razmišljanja o tome kako u međunarodnim sastavima studenata na primjeru kolonijalne optike i njezinih pedagoških uključnica ugraditi različitost u proces teološke spoznaje.

Drugo glavno plenarno predavanje naslovljeno »Identiteti i naracije koji se mijenjaju – Postkolonijalne teologije« održala je Kwok Pui Lan s Episkopalnog teološkog fakulteta u Cambridgeu u Massachusettsu, SAD. Renomirana profesorica kršćanske teologije i duhovnosti i znanstvenica međunarodnog ugleda uvjerljivo je iznijela tezu postkolonijalnih studija koja kazuje da se najveći dio teologije razvio u dominantnim kulturama koje su bremenite imperijalnim strukturama. Baveći se teologijom potrebno je »dekolonizirati« um (pamet) i osloboditi kršćanstvo od kolonijalnih predrasuda i struktura. Autorica kineskog podrijetla ukazala je na različite kontekste postkolonijalne i globalne teološke osviještenosti uključujući i feminističkoteološke sastavnice postkolonijalnoga teološkog mišljenja, a uspostavljajući poveznice prema temeljnim sadržajima kršćanske vjere.

Koreferate o postkolonijalnim teologijama održali su članovi Akademije Boyung Lee, profesorica na teološkom studiju na Pacifičkom fakultetu religije

u Berkeleyu u Kaliforniji, SAD i James Poling, profesor na teološkom fakultetu Ujedinjene metodističke Crkve (Garrett-Evangelical Theological Seminary) u Evanstonu u Illinoisu, SAD te gost Swee Hong Lim, sa Sveučilišta u Torontu u Kanadi. U skladu s tematikom narativnosti propitivali su i pripovijedali kako u vlastitom poučavanju i istraživanju nastoje uspostavljati i promicati održive postkolonijalne odnose te koje je značenje teoloških resursa u procesu preobrazbe i uspostave pravednih odnosa na pojedinačnoj i društvenoj razini. Boyung Lee tematizirala je postkolonijalnu interkulturalnu pedagogiju u teološkom obrazovanju iznoseći vlastita iskustva stvaranja učevnog okružja u kojemu je moguće prepoznati osviješteno prakticiranje postkolonijalne praktičke teologije. James N. Poling prikazao je iskustvo postkolonijalnog rada stečenog jednogodišnjim poučavanjem i istraživanjem u Južnoj Koreji te suradnjom s južnokorejskim studentima koji su na doktoratu u Sjedinjenim Američkim Državama. Razvidno je da su dva tisućljeća međureligijskog iskustva u Koreji dovela do važnih uvida u religiozni život u svijetu višestrukih identiteta i kultura. Gost konferencije Swee Hong Lim multimedijски je prikazao temu uporabe glazbe i slika u kršćanskom bogoslužju u postkolonijalnoj Aziji.

Treće glavno plenarno izlaganje »Identiteti i naracije koje se mijenjaju – Komisija za istinu i pomirenje« održala je Antije Krog sa Sveučilišta Western Cape u Južnoafričkoj Republici. *Komisija za istinu i pomirenje* ustanovljena je nakon ukidanja aparthejda u Južnoj Africi, a imalo je ulogu sličnu sudu. Svjedoci koji su identificirani kao žrtve kršenja ljudskih prava bili su pozvani dati iskaze o svojim iskustvima, a neki su odabrani i za javne rasprave. Počinitelji nasilja također su mogli dati iskaz i zatražiti oprost od civilnog i kaznenog progona. Antije Krog bila je radijska novinarka koja je postala poznata po izvještavanju sa saslušavanja koje je provodila Komisija za istinu i pomirenje sredinom 90-ih godina XX. stoljeća. Ta južnoafrička spisateljica i pjesnikinja, a danas i sveučilišna profesorica i dobitnica brojnih nagrada i počasnih doktora, spisateljskim umijećem pripovijedala je o svojim iskustvima i razmišljanjima koje je djelomice iznijela i u svojoj poznatoj knjizi *Country of My Skull*, prema kojoj je snimljen film *Zemlja mog podrijetla*. Spajajući novinarstvo, prozu, osobno pripovijedanje i poeziju Antije Krog željela je prikazati svu moralnu, emocionalnu i povijesnu složenost procesa istine i pomirenja u Južnoj Africi, pri čemu također dolazi do izražaja uloga jezika u prevođenju i (ne)razumijevanju. Dotaknula se i osjećaja prisile na praštanje i pomirenje koje nije bilo nutarnji i dozreo proces. Ukazala je na to kako se u svakom sličnom kontekstu potrebno usredotočiti na žrtvu koja se sama mora definirati i redefinirati. Pri-

povijedanje povijesti osvajača i osvojenih, kolonizatora i koloniziranih, kako god bilo bolno, ima smisla ako dađe prostora priznanju i kajanju koje ispravlja nepravde i stvara novu povezanost.

Koreferate o temi istine i pomirenja održali su članovi Akademije Julian Müller, profesor praktičke teologije na Sveučilištu Pretoria u Južnoj Africi, Neil Pembroke, profesor praktičke teologije na Sveučilištu Queensland u Australiji, Nancy Pineda-Madrid, profesorica na Teološkom fakultetu na Boston Collegeu, SAD i Tom Reynolds, profesor na Emmanuel Collegeu Sveučilišta Victoria na Sveučilištu u Torontu. Koreferati su nadopunili odgovor na pitanje kako se Crkva i društvo ophode s povijesnim društvenim ranama, nepravdama i zlom te koji su teološki resursi prisutni u procesima preobrazbe. Julian C. Müller, koji je u svom kontekstu osmislio interdisciplinarni pristup praktičkoj teologiji služeći se u istraživanju narativnim pristupom, iznio je rezultate narativne studije koja je provedena kao *case-study* u ruralnom području sjeverozapadne Pretorije, a svjedoči o paradoksalnim izazovima za društveno povezivanje, pomirenje i identitet u ruralnim crkvenim zajednicama u poslijeparthejskoj Južnoj Africi. Neil Pembroke, gledajući iz australske perspektive, održao je predavanje naslovljeno »Imigracija, pregovaranje oko identiteta i anonimna vjera«. Autor promatra kako vjera, ne samo kršćanska nego često i anonimna vjera, pomaže osobama redefinirati osobni identitet u novoj domovini, a prolazeći kroz krize koje su, prema Eriksonu, okosnica tvorbe identiteta. Nancy Pineda-Madrid govorila je o feminicidu, brutalnom ubijanju siromašnih djevojaka i mladih žena koje se događa osobito zadnjih dvadesetak godina u Ciudad Juárezu u Meksiku, ali i drugdje u Amerikama, a za koje nitko ne odgovara. Prikazala je pokušaje otpora takvoj praksi koje razvija skupina majki žrtava te nekolicina drugih žena i muškaraca te ih je povezala s rodnom i inkarnacijskom interpretacijom kršćanskog pojma spasenja.

Osim pozvanih predavanja i koreferata na temu konferencije, u tematskim radionicama održana su još šezdeset i četiri prijavljena izlaganja na različite teme: od metoda u praktičkoj teologiji do njezinih specifičnih tematskih područja te geografskih i kulturnih konteksta. Članovi su imali priliku predstaviti svoje radove, odnosno poslušati i raspraviti o temama iz područja koja su ih posebno zanimala.

Jedno poslijepodne bilo je posvećeno temi ponovnog potvrđivanja, zahtijevanja, ocrtavanja, i tvorbe identiteta prvih naroda Kanade u svijetu koji se mijenja sa zornim prikazom povijesti i uključivanjem sudionika u odgovarajuće radionice koje su vodili angažirani pripadnici kanadskih starosjedilaca: sestre Eva i Priscila Solomon te Harry Lafond, kod kojih je vidljiva međupri-

padnost autohtonim američkim kulturama s njihovim religijskim sastavnicama i katoličkom kršćanstvu. Taj dio programa bio je praktična potvrda teorijskih promišljanja i postkolonijalnih usmjerenja u praktičkoj teologiji.

Radni dio simpozija uključivao je i susrete raznih radnih skupina, sekcija i odbora društva kao i plenarne sastanke. Radne skupine okupljaju članove oko zajedničkih interesa kao što su: međuvjerski pristupi praktičkoj teologiji, katolički pristupi praktičkoj teologiji, metodologija u praktičkoj teologiji, praktička teologija u manje zastupljenim područjima i slično. Za autoricu ovog izvješća pokazao se vrlo konstruktivnim i korisnim susret katoličkih praktičkih teologa i teologinja na temu katoličkog identiteta, katoličke pluralnosti i praktičke teologije. Programski odbor, u koji je autorica izabrana, već je odabrao i profilirao temu za iduću konferenciju koja će se održati u Pretoriji u Južnoj Africi.

Intenzivnu razmjenu mišljenja u akademskoj zajednici uokvirivali su molitveno-liturgijski i estetski trenuci na konferenciji (izložba umjetničkih radova koji su bili nadahnuti upravo temom konferencije, izvođenje pjesama iz različitih tradicija, prozno-poetska kazivanja i slično). Prodaja i kupnja knjiga iz područja praktičke teologije u knjižari koja je osmišljena u okviru znanstvenog skupa nadopunila je razmjenu koja se događala na više razina, na osobit način također u trenucima neslužbenih kolegijalnih i prijateljskih razgovora i druženja.